

Uniwersytet Medyczny

im. Karola Marcinkowskiego
w Poznaniu
w latach 1919–2024

Historia i luminarze nauki

1919–2024

Historia
i luminarze
nauki

UNIwersytet MEDYCZNY
IM. KAROLA MARCINKOWSKIEGO
W POZNANIU

Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

w latach 1919–2024

Historia i luminarze nauki

pod redakcją
Michała Musielaka

Poznań 2024

Recenzje

dr hab. Jaromir Jeszke, prof. UAM (I wydanie)

prof. dr hab. Ryszard Wryk (II wydanie)

Korekta

Barbara Błażejczak

Skład, łamanie, opracowanie graficzne, projekt okładki

Bartłomiej Wąsiel

© Copyright by Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu,
Poznań 2024

ISBN 978-83-7597-470-6 (oprawa twarda)

ISBN 978-83-7597-469-0 (oprawa miękka)

Wydanie II poszerzone i uzupełnione

WYDAWNICTWO NAUKOWE
UNIwersytetu Medycznego
IM. KAROLA MARCINKOWSKIEGO
W POZNANIU

ul. Bukowska 70, 60-812 Poznań
www.wydawnictwo.ump.edu.pl

Ark. wyd. 68,7. Ark. druk. 69,8.
Format B5. Zam. 97/2024.
Przekazano do druku w czerwcu 2024.

Spis treści

Słowo wstępne do wydania drugiego 13
Andrzej Tykarski

Wstęp do wydania drugiego 15
Michał Musielak

Rozdział I

Rozwój akademickich studiów lekarskich i farmaceutycznych
w Poznaniu w latach 1919–1939

Michał Musielak

- A.** Rola Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk
oraz wpływ prof. Heliodora Święcickiego na rozwój naukowy
polskiego środowiska medycznego w Wielkopolsce
przed I wojną światową 25
- B.** Powstanie Uniwersytetu Poznańskiego i utworzenie
studiów farmaceutycznych oraz kierunku lekarskiego 31
- C.** Rozwój Wydziału Lekarskiego oraz Studium Farmaceutycznego
w latach 1920–1939 44

Rozdział II

Kadra i studenci Wydziału Lekarskiego
oraz Studium Farmaceutycznego Uniwersytetu Poznańskiego
w okresie II wojny światowej

Michał Musielak

- A.** Udział wykładowców Wydziału Lekarskiego
Uniwersytetu Poznańskiego w tworzeniu i funkcjonowaniu
tajnego Uniwersytetu Ziem Zachodnich 66

- B.** Rola poznańskich akademików w powołaniu do życia
Polskiego Wydziału Lekarskiego w Edynburgu w 1941 r. 74

Rozdział III

Odrodzenie się Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Poznańskiego w latach 1945–1950 oraz utworzenie Wydziału Farmaceutycznego w 1947 r.

Michał Musielak

- A.** Wznowienie nauczania na Wydziale Lekarskim
oraz reaktywacja życia akademickiego w latach 1945–1948 89
- B.** Odbudowa potencjału naukowo-dydaktycznego
oraz klinicznego Wydziału Lekarskiego w kontekście
zmian politycznych w Polsce w latach 1945–1950 97
- C.** Odrodzenie się studiów farmaceutycznych
i utworzenie w 1947 r. Wydziału Farmaceutycznego 105

Rozdział IV

Geneza i powstanie Akademii Medycznej w Poznaniu oraz jej rozwój w latach 1950–1956

Michał Musielak

- A.** Przyczyny wydzielenia Akademii Lekarskiej
z Uniwersytetu Poznańskiego w 1950 r. oraz misja
nowo utworzonej Akademii Medycznej w Poznaniu 113
- B.** Stan organizacyjno-materialny oraz sytuacja kadrowa
Akademii Medycznej w Poznaniu – bilans otwarcia
i rozwój do 1956 r. 119
 - 1. Stan bazy dydaktyczno-klinicznej oraz administracyjno-bytowej
w latach 1950–1956 119
 - 2. Władze Uczelni w latach 1950–1956 126
 - 3. Wydział Lekarski w latach 1950–1956 – struktura organizacyjna
i kadrowa 136
 - 4. Stan organizacyjny Wydziału Farmaceutycznego w latach 1950–1956 . . 143
 - 5. Utworzenie Biblioteki Głównej 149
- C.** Potencjał naukowy i dydaktyczny Akademii Medycznej
w Poznaniu w latach 1950–1956 151
 - 1. Potencjał naukowy 151
 - 2. Proces dydaktyczny 159
 - 3. Środowisko studenckie 163
- D.** Akademia Medyczna w Poznaniu w przestrzeni społecznej
w latach 1950–1956 169
 - 1. Środowisko Akademii Medycznej w Poznaniu w obliczu stalinizmu . . . 169
 - 2. Działalność poznańskiej Akademii Medycznej na rzecz miasta
i regionu 174

Rozdział V**Akademia Medyczna w Poznaniu w latach 1956–1980***Krzysztof Prętki*

- A.** Struktura Akademii Medycznej w Poznaniu w latach 1956–1980 . . . 179
 - 1. Ustawa z 10 IX 1956 r. o zmianie ustawy o szkolnictwie wyższym i o pracownikach nauki 179
 - 2. Władze Akademii Medycznej w Poznaniu w latach 1956–1980 183
 - 3. Rezygnacje ze stanowiska rektora Akademii Medycznej w Poznaniu przez prof. dr. Antoniego Horsta i prof. dr. hab. Wiktora Dege 191
 - 4. Struktura Akademii Medycznej w Poznaniu od 1956 do czasu utworzenia instytutów w 1969 r. 194
 - 5. Struktura Akademii Medycznej w Poznaniu po utworzeniu instytutów w 1969 r. 202
- B.** Rozwój bazy naukowo-dydaktycznej Akademii Medycznej w Poznaniu w latach 1956–1980 215
- C.** Potencjał naukowo-dydaktyczny Akademii Medycznej w Poznaniu w latach 1956–1980 233
- D.** Działalność partyjna, związkowa i młodzieżowa w Akademii Medycznej w Poznaniu w latach 1956–1980 257

Rozdział VI**Akademia Medyczna w Poznaniu w latach 1981–1989***Piotr Kordel*

- A.** Akademia Medyczna w Poznaniu a stan wojenny 263
- B.** Akademia Medyczna w Poznaniu po zmianach w prawie o szkolnictwie wyższym w 1982 r. 271
 - 1. Struktura organizacyjna Akademii Medycznej w Poznaniu 273
 - 2. Wybory organów Akademii Medycznej w Poznaniu (1984 i 1987 r.) 285
 - 3. Organizacje studenckie 292
- C.** Rozwój bazy naukowo-dydaktycznej w latach 1981–1989 295
- D.** Potencjał naukowy i dydaktyczny Akademii Medycznej w Poznaniu w latach 1981–1989 299
- E.** Karol Marcinkowski patronem Akademii Medycznej w Poznaniu . . . 308

Rozdział VII**Akademia Medyczna im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu w dobie wyzwań i zmagania 1989–2006***Henryk Lisiak*

- A.** Akademia Medyczna im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu w okresie przemian gospodarczo-ustrojowych. Kryzysowe lata dziewięćdziesiąte 313

B. Pod znakiem tworzenia	320
1. Wydział Lekarski II	320
2. Wydział Nauk o Zdrowiu	324
3. Oddział Kształcenia w Języku Angielskim	327
4. Fundacja Akademii Medycznej	333
5. W kierunku katedr. Akademia bez instytutów	335
C. Rozwój działalności dydaktycznej i naukowej oraz infrastruktury	338
1. Rozwój działalności dydaktycznej	338
2. Rozwój działalności naukowej	346
3. Rozwój infrastruktury	358
4. Współpraca międzynarodowa	366
5. Biblioteka Główna	373
6. Studium Języków Obcych	378
7. Wydawnictwo Naukowe	380
8. Studium Wychowania Fizycznego i Sportu	382
9. Środowisko studenckie	385
D. Poznańska Akademia Medyczna w przestrzeni społecznej	396

Rozdział VIII

Utworzenie Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu i rozwój Uczelni w latach 2007–2024

Michał Musielak

A. Utworzenie Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu w 2007 r. oraz misja Uczelni	405
B. Rozwój struktury organizacyjno-kadrowej oraz dydaktyczno-klinicznej Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu w latach 2008–2024	409
1. Władze Uczelni oraz główne kierunki jej rozwoju w latach 2008–2024	409
2. Zmiany w strukturze organizacyjno-kadrowej oraz dydaktycznej Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu w latach 2008–2024	417
3. Rozwój infrastruktury klinicznej Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu w latach 2008–2024. Budowa Centralnego Zintegrowanego Szpitala Klinicznego	428
C. Rozwój nauki i infrastruktury badawczej Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu w latach 2008–2024	439
D. Studenci Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu w latach 2008–2024	463
E. Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu w otoczeniu społecznym i w przestrzeni publicznej	471

Rozdział IX**Luminarze akademickich studiów medycznych i farmaceutycznych w Poznaniu w latach 1919–2024**

Profesor Franciszek Adamanis (1900–1962)	481
<i>Marianna Zajac, Anna Jelińska</i>	
Profesor Stefan Józef Borowiecki (1881–1937)	489
<i>Jan Jaracz</i>	
Profesor Henryk Bręborowicz (1909–1973)	494
<i>Ewa Baum</i>	
Profesor Józef Chmiel (1924–1984)	500
<i>Wanda Baer-Dubowska</i>	
Profesor Maria Chmielowa (1929–1991)	503
<i>Jacek Wysocki</i>	
Profesor Edmund Jan Chróścielewski (1914–1998)	509
<i>Czesław Żaba, Zygmunt Przybylski, Marian Stochaj, Roman Wachowiak</i>	
Profesor Stefan Tytus Zygmunt Dąbrowski (1877–1947)	514
<i>Dorota Formanowicz</i>	
Profesor Wiktor Marian Dega (1896–1995)	521
Andrzej Nowakowski	
Profesor Jan Marian Dobrowolski (1886–1958)	526
<i>Anna Jelińska</i>	
Profesor Roman Drews (1908–1977)	533
<i>Grzegorz Gertig</i>	
Profesor Lech Działoszyński (1912–2014)	542
<i>Marian Krawczyński</i>	
Profesor Paweł Gantkowski (1869–1938)	546
<i>Barbara Stawińska-Witoszyńska</i>	
Profesor Czesław Gerwel (1909–1974)	553
<i>Edward Hadaś</i>	
Profesor Witold Włodzimierz Głowacki (1909–2001)	557
<i>Anita Magowska</i>	
Profesor Roman Tadeusz Góral (1925–1989)	562
<i>Ryszard Marciniak</i>	
Profesor Ignacy Hoffman (1873–1947)	567
<i>Krzysztof Prętki</i>	

Profesor Stefan Horoszkiewicz (1874–1945)	570
<i>Czesław Żaba</i>	
Profesor Antoni Bonifacy Horst (1915–2003)	576
<i>Krzysztof Wiktorowicz</i>	
Profesor Konstanty Hrynakowski (1878–1938)	589
<i>Anna Jelińska</i>	
Profesor Wincenty Jezierski (1874–1945)	597
<i>Krzysztof Prętki</i>	
Profesor Karol Gustaw Jonscher (1889–1955)	600
<i>Anna Poniedziałek, Łucja Stasiak</i>	
Profesor Antoni Tomasz Jurasz (1882–1961)	608
<i>Krzysztof Prętki</i>	
Profesor Witold Jurczyk (1931–2016)	611
<i>Anna Kluzik, Krzysztof Kusza</i>	
Profesor Stanisław Kalandyk (1885–1940)	618
<i>Anna Marcinkowska-Gapińska, Leszek Kubisz</i>	
Profesor Adam Ferdynand Karwowski (1873–1933)	622
<i>Aleksandra Dańczak-Pazdrowska, Ryszard Żaba</i>	
Profesor Bolesław Kowalski (1885–1945)	626
<i>Wiesław Markwitz</i>	
Profesor Tadeusz Stefan Kurkiewicz (1885–1962)	629
<i>Ewa Sumelka</i>	
Profesor Leon Lakner (1884–1962)	636
<i>Jerzy Sokalski</i>	
Profesor Edward Lubicz-Niezabitowski (1875–1946)	639
<i>Anita Magowska</i>	
Profesor Rufina Stella Ludwiczak (1906–2001)	642
<i>Lucjusz Zaprutko</i>	
Profesor Karol Mayer (1882–1946)	649
<i>Krzysztof Prętki</i>	
Profesor Witold Michałkiewicz (1914–1998)	652
<i>Wiesław Markwitz</i>	
Profesor Eugeniusz Witold Piasecki (1872–1974)	657
<i>Maciej Łuczak</i>	
Profesor Tadeusz Pisarski (1927–2010)	662
<i>Piotr Jasiński</i>	

Profesor Adam Piskorz (1915–1997)	667
<i>Stanisław Zapalski</i>	
Profesor Franciszek Paweł Raszeja (1896–1942)	671
<i>Jacek Kruczyński, Anna Poniedziałek, Łucja Stasiak, Piotr Nowakowski</i>	
Profesor Jan Roguski (1900–1971)	676
<i>Marek Ruchata, Stanisław Czekalski</i>	
Profesor Stefan Różycki (1886–1953)	681
<i>Krzysztof Prętki</i>	
Docent Marcin Sarnowski (1927–1981)	684
<i>Małgorzata Postulszna-Lamperska, Mirosława Cyłkowska-Nowak, Krystyna Jaracz</i>	
Profesor Rudolf Willi Sarrazin (1906–1974)	690
<i>Ryszard Koczorowski</i>	
Profesor Ludwik Skubiszewski (1886–1957)	694
<i>Anna Poniedziałek, Łucja Stasiak</i>	
Profesor Olech Szczepski (1914–1980)	701
<i>Jacek Wysocki, Piotr Suda</i>	
Profesor Maria Szmytówna (1903–1986)	707
<i>Barbara Ćwiertnia, Jan Matysiak, Zenon J. Kokot</i>	
Profesor Heliodor Świącicki (1854–1923)	711
<i>Michał Musielak</i>	
Doktor Krzysztof Trzciniński, pseudonim Komeda (1931–1969)	717
<i>Andrzej Obrębowski</i>	
Profesor Ireneusz Wierzejewski (1881–1930)	719
<i>Jacek Kruczyński, Anna Poniedziałek, Łucja Stasiak, Piotr Nowakowski</i>	
Profesor Witold Woźniak (1934–2016)	726
<i>Małgorzata Bruska</i>	
Profesor Jerzy Wójtowicz (1932–1987)	730
<i>Małgorzata Pyda, Stanisław Wójtowicz</i>	
Profesor Adam Wrzosek (1875–1965)	736
<i>Michał Musielak</i>	
Profesor Aleksander Zakrzewski (1909–1985)	742
<i>Andrzej Obrębowski</i>	
Profesor Janusz Zeyland (1897–1944)	747
<i>Szczepan Cofta</i>	

Aneks

A.	Wykaz władz rektorskich i dziekańskich Akademii Medycznej i Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu	753
1.	Dziekani Wydziału Lekarskiego oraz Studium Farmaceutycznego Uniwersytetu Poznańskiego w latach 1919–1950	753
	• Dziekani Wydziału Lekarskiego	753
	• Kierownicy Studium Farmaceutycznego oraz dziekan Wydziału Farmaceutycznego (od 1947 r.)	753
2.	Władze rektorskie Akademii Medycznej i Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu w latach 1950–2024	754
	• Rektorzy i prorektorzy Akademii Medycznej im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu w latach 1950–2008	754
	• Rektorzy i prorektorzy Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu w latach 2008–2024	760
3.	Władze dziekańskie Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej i Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu w latach 1950–2024	761
4.	Władze dziekańskie Wydziału Farmaceutycznego Akademii Medycznej i Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu w latach 1950–2024	767
5.	Władze dziekańskie Wydziału Pielęgniarskiego i Wydziału Nauk o Zdrowiu Akademii Medycznej i Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu w latach 1975–2024	772
6.	Władze dziekańskie Wydziału Lekarskiego II oraz Wydziału Medycznego Akademii Medycznej i Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu w latach 1992–2024	774
7.	Kanclerze kolegiów nauk w latach 2019–2024	776
	• Kolegium Nauk Medycznych	776
	• Kolegium Nauk o Zdrowiu	776
	• Kolegium Nauk Farmaceutycznych	776
B.	Bibliografia	777
1.	Źródła archiwalne	777
2.	Kroniki i biuletyny uczelniane	778
3.	Opracowania zwarte	779
4.	Piśmiennictwo odnoszące się do biogramów luminarzy AM/UMP	788
C.	Wykaz skrótów	795
D.	Indeks osób	798
E.	Spis ilustracji	826

Słowo wstępne do wydania drugiego

Szanowni Państwo,

jako rektor Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu (UMP) bardzo się cieszę, że zespół autorów, pod przewodnictwem prof. Michała Musielaka, podjął decyzję o powtórным wydaniu dzieła poświęconego historii naszej Uczelni. Publikacja ukazała się w 100-lecie akademickich studiów medycznych i farmaceutycznych w Poznaniu i była głównie poświęcona historii UMP w latach 1950–2019. Decyzja o ukazaniu dzieł poznajskiej medycyny akademickiej z szerszym uwzględnieniem przeszłości Wydziału Lekarskiego i Studium Farmaceutycznego oraz zmian, jakie zaszły w ostatnich latach, jest ze wszech miar trafna, bowiem przeszłość – jak pokazują autorzy – może na swój sposób wpływać na współczesne funkcjonowanie Uczelni. Widać to chociażby na przykładzie pielęgnowania idei budowy kampusu medycznego na tzw. gruntach jeżyckich (w części obecny Grunwald), która po raz pierwszy pojawiła się już za rektoratu prof. Heliadora Święckiego. Niestety, ze względów ekonomicznych, ale i z przyczyn dziejowych nie można było jej wcześniej ziścić. Po wojnie, dzięki obecności tej koncepcji w programach kolejnych władz rektorskich, zaczęto z mozołem pomysł budowy kampusu medycznego wcielać w życie. Jednak dopiero w ostatnich dekadach rozbudowa Uniwersytetu Medycznego na terenie dzielnicy Grunwald nabrała niesamowitego tempa.

Pierwsze wydanie książki wieńczy zrobione w 2018 r. zdjęcie, na którym widać, jak wraz z dziekanami Wydziału Farmaceutycznego odsłaniam tablicę informującą o podjęciu budowy przyszłego Collegium Pharmaceuticum. Jak wiadomo, w ciągu mojej drugiej kadencji sprawowania funkcji rektora UMP udało się nie tylko zbudować kompleks dla farmaceutów, ale także ukończyć następane ważne inwestycje. W 2022 r. na terenie naszego kampusu zostało oddane do

użytku Collegium Humanum, zaś w bieżącym roku zainaugurowały działalność dwa pierwsze moduły Centralnego Zintegrowanego Szpitala Klinicznego przy ul. Grunwaldzkiej 53.

Zgadzam się z redaktorem książki, że to ostatnie wydarzenie jest dobrą okazją do spojrzenia wstecz i dokonania swego rodzaju bilansu osiągnięć akademickiej medycyny w Poznaniu, od czasu odzyskania niepodległości w 1918 r. do dnia dzisiejszego. Mimo arbitralnej decyzji władz komunistycznych w 1950 r. o wydzieleniu Wydziału Lekarskiego i Studium Farmaceutycznego z Uniwersytetu Poznańskiego i utworzeniu Akademii Medycznej pamięć o związkach medycyny i farmacji ze środowiskiem uniwersyteckim nigdy nie wygasła. Więzy z utworzoną w Poznaniu w 1919 r. Wszechnicą Piastowską są tym bardziej bliskie, że pierwszym rektorem Uczelni został lekarz – prof. Heliodor Święcicki. Dzięki staraniom i zabiegom tego wybitnego ginekologa i położnika w listopadzie 1919 utworzono Studium Farmaceutyczne, zaś 25 VII 1920 r. powołano do życia Wydział Lekarski. Jeszcze w okresie międzywojennym akademicka medycyna i farmacja w Poznaniu osiągnęły bardzo wysoki poziom, stając się wizytówkami naszego miasta.

Także powojenne dzieje Uczelni charakteryzują się wieloma sukcesami na polach: naukowym, dydaktycznym oraz klinicznym. Dzięki tym osiągnięciom Akademia Medyczna im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu przekształciła się 27 II 2007 r. w Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego, stając się pierwszą w Polsce uczelnią medyczną o statusie uniwersyteckim.

Życząc Państwu interesującej lektury, pragnę wyrazić przekonanie, że niniejsza monografia Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu nie tylko interesująco pokazuje rozwój Uczelni, ale również oddaje różnorodność i bogactwo pracujących w niej profesorów, docentów, adiunktów i asystentów oraz kształcących się w jej murach studentów. W tym kontekście za cenną część książki uważam ostatni, poszerzony w stosunku do pierwszego wydania rozdział biograficzny, w którym ukazano zasługi kilkudziesięciu wybitnych osobowości, luminary naszej Uczelni – to oni swoimi osiągnięciami istotnie wpłynęli na jej rozwój naukowy, organizacyjny i wizerunkowy.

Andrzej Tytkarski

Rektor Uniwersytetu Medycznego
im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu

Wstęp do wydania drugiego

Zwykle drugie wydanie książki jest przygotowywane w związku z wyczerpaniem się dotychczasowego nakładu publikacji. W naszym wypadku decyzja o kolejnym wydaniu nie została podyktowana tym faktem, bowiem w 2019 r. Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza opublikowało, zarówno w formie papierowej, jak i w wersji online, dzieło pt. *Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu w latach 1950–2019. Historia i luminarze nauki*. Książka stała się więc powszechnie dostępna. Przygotowanie jej drugiego wydania było spowodowane innymi względami, przede wszystkim natury merytorycznej. Chodzi o to, że na kanwie obchodów 100-lecia powstania Uniwersytetu Poznańskiego (dalej UP) ukazało się sporo publikacji, które rzucają nowe światło na rozwój poznańskiej *Alma Mater*, w tym także na funkcjonowanie akademickich studiów lekarskich i farmaceutycznych. Ponadto w ramach jubileuszowej serii *Uniwersytet Poznański (1919–2019)* pod redakcją Zbigniewa Pilarczyka nie ukazał się do tej pory tom poświęcony dziejom Uniwersytetu Poznańskiego w okresie międzywojennym. W tym kontekście propozycja władz Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego (dalej UMP), złożona autorowi niniejszych uwag, by na nowo wydać książkę, przedłużając cezurę końcową narracji do 2024 r., została przyjęta z zainteresowaniem. Argumentem decydującym dla autora i redaktora z jednej strony było zakończenie w 2024 r. pierwszego etapu budowy Centralnego Zintegrowanego Szpitala Klinicznego, inwestycji na miarę 100-lecia poznańskiej medycyny akademickiej, z drugiej

strony ważna była możliwość poszerzenia i uzupełnienia dotychczasowej wersji dzieła. Jako współautor i redaktor uznałem, że w nowym wydaniu dzieł UMP należy nie tylko uwzględnić ostatnie 5 lat, jakie upłynęły od rocznicowych obchodów w maju 2019 r., ale również szerzej ukazać – z braku nowych opracowań – genezę tworzenia się akademickiej medycyny w Poznaniu. Stąd w tytule niniejszego, drugiego wydania dzieła cezury zostały rozszerzone – zarówno wstecz, do 1919 r., gdy rozpoczęły się zabiegi o powołanie do życia studiów lekarskich i farmaceutycznych w Poznaniu, jak i w przód, poprzez ukazanie współczesnego rozwoju Uniwersytetu Medycznego. Oczywiście okres międzywojenny i czas II wojny światowej zostały zarysowane już w pierwszym wydaniu, jednak drugie wydanie jest nie tylko szerszym opracowaniem, ale przede wszystkim jest ujęciem uwzględniającym nowy stan badań nad przeszłością akademickiej medycyny w Poznaniu.

Należy przypomnieć, że ojcowie założyciele Uniwersytetu Poznańskiego, na czele z prof. Heliodorem Świącickim, od początku zakładali, że oprócz klasycznych wydziałów – filozoficznego, prawnego, przyrodniczego czy teologicznego – powinien być także w mieście nad Wartą wydział lekarski. Jednak dopiero w 1920 udało się utworzyć Wydział Lekarski, zaś wcześniej, bo w 1919 r., zorganizowano w ramach Wydziału Filozoficznego Studium Farmaceutyczne, które stało się później podstawą do powołania osobnego Wydziału Farmaceutycznego. Stuletnia historia tych dwóch fakultetów jest niezwykle ciekawa i pouczająca. Z jednej bowiem strony pokazuje, jak niemal od zera można zbudować zajmujący czołowe miejsce w Polsce ośrodek naukowo-dydaktyczny w zakresie nauk medycznych, nauk farmaceutycznych i nauk o zdrowiu, z drugiej strony uczy, że mimo niesprzyjających niekiedy warunków politycznych i ekonomicznych społeczność akademicka potrafi rozwijać Uczelnię, a także świadczyć wysokiej jakości opiekę medyczną nad pacjentami. Nawet wyjście w 1950 r. medyków i farmaceutów z Uniwersytetu Poznańskiego, w wyniku decyzji polityczno-ideologicznej władz komunistycznych, nie zahamowało ich aktywności badawczej i dydaktycznej w ramach odrębnej uczelni, jaką stała się Akademia Medyczna (AM) w Poznaniu.

Przedkładana książka ma układ chronologiczno-rzeczowy, a jej celem jest ukazanie rozwoju i funkcjonowania akademickich studiów medycznych i farmaceutycznych w Poznaniu od 1919 r. do czasów współczesnych. Owe 105 lat istnienia Uczelni Medycznej w grodzie Przemysława można podzielić na kilka etapów, wyznaczonych w dużym stopniu przez przełomowe cezury najnowszej historii Polski, a także ważne zmiany w strukturze UMP. A więc wychodząc od utworzenia w 1919 Studium Farmaceutycznego, a później w 1920 Wydziału Lekarskiego, ukazano w *Rozdziale I* ich funkcjonowanie do 1939 r.; z kolei losy poznańskich medyków i farmaceutów w czasie okupacji hitlerowskiej zarysowano w *Rozdziale II*; lata po zakończeniu wojny, do 1950 r., były przedmiotem narracji w *Rozdziale III*. Funkcjonowanie Uczelni jako Akademii Medycznej zostało ukazane w czterech rozdziałach: w czasach stalinowskich, od 1950 do października 1956 – w *Rozdziale IV*; w okresie od tzw. odwilży popaździernikowej, przez lata siedem-

dziesiąte i osiemdziesiąte, do powstania Solidarności w 1980 – w *Rozdziale V*; w dekadzie schyłku Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (dalej PRL), od 1981 do 1989 – w *Rozdziale VI*; wreszcie od uzyskania niepodległości przez Polskę w 1989 do przekształcenia się w 2007 r. AM w Uniwersytet Medyczny – w *Rozdziale VII*. Okres funkcjonowania pod szyldem UMP ujęto w *Rozdziale VIII*, opisując działalność poznańskiej Uczelni od 2008 do czasów współczesnych, w istocie do otwarcia dwóch pierwszych modułów Centralnego Zintegrowanego Szpitala Klinicznego w dniu 4 IV 2024 r.

Wyjątkiem od tak przyjętej struktury jest ostatni rozdział – *Rozdział IX* – będący pokłosiem decyzji Komitetu Redakcyjnego serii poświęconej historii Uniwersytetu Poznańskiego, by tomy dotyczące poszczególnych uczelni wzbogacić o biogramy wybitnych osobowości, które szczególnie wpłynęły na rozwój naukowy i organizacyjny opisywanych szkół wyższych. Postaci luminarzy poznańskiej medycyny i farmacji po II wojnie światowej zostały wybrane w wyniku dyskusji, z udziałem władz dziekańskich i rektorskich UMP. Z kolei do grona luminarzy okresu międzywojennego zaliczono uczonych, którzy odegrali znaczącą rolę w tworzeniu katedr i klinik na Wydziale Lekarskim oraz w rozwoju Studium Farmaceutycznego. O napisanie syntetycznych biogramów wyróżniających się uczonych poproszono autorów, którzy już wcześniej pisali na temat ich zasług i dorobku bądź wywodzą się z jednostek, które swoją genezą sięgają okresu międzywojennego.

Uzupełnieniem poszczególnych rozdziałów jest aneks zawierający sumaryczny spis władz rektorskich i dziekańskich. Redaktor tomu uznał, że sporządzenie jednolitego katalogu osób, które pełniły ważne funkcje akademickie na przestrzeni przeszło 100 lat, ułatwi lekturę poszczególnych części publikacji.

Niniejsza monografia historii Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu w latach 1919–2024 jest pracą zespołową, dziełem wielu autorów, co siłą rzeczy wpłynęło na styl i charakter narracji, a także niekiedy na sposób patrzenia na dzieje UMP. Dostrzec to można zarówno w języku opisu, jak i w umiejętności selekcji faktów, co wiąże się z doświadczeniem badawczym, ale także indywidualnością naukową. Główne rozdziały zostały napisane przez czterech badaczy z Katedry Nauk Społecznych i Humanistycznych UMP: dr. Piotra Kordela, dr. hab. Henryka Lisiaka, dr. Krzysztofa Prętkiego oraz niżej podpisanego. Należy zaznaczyć, że autorzy nie po raz pierwszy zajmowali się problematyką historii świata akademickiego. Rolą więc redaktora było wspomniane różnice nieco niwelować, z jednej strony poprzez przyjęty wcześniej w trakcie dyskusji wspólny schemat struktury opisu, z drugiej – poprzez inspirowanie do przeprowadzenia dodatkowych badań źródłowych, pozwalających wyjaśnić wątpliwe kwestie.

Z perspektywy upływu kilku lat od pierwszego wydania książki należy stwierdzić, iż mimo pojawienia się nowych publikacji na temat dziejów szkolnictwa wyższego w Poznaniu nadal widoczny jest deficyt szczegółowych badań. Mimo to udało się autorom, na podstawie zgromadzonych źródeł i dokumentów, a także nowych ustaleń, nie tylko przedstawić fakty istotne dla dziejów Uniwer-

sytetu Medycznego w Poznaniu, ale także pokusić się o ich niekiedy nowe interpretacje czy ukazanie w szerszym kontekście.

Oczywiście autorzy uwzględnili w swoich narracjach dotychczasowy stan badań. Mimo niezbyt dużej liczby całościowych opracowań na temat dziejów AM i UMP na uwagę zasługuje przede wszystkim pozycja pt. *Dzieje Wydziału Lekarskiego i Farmaceutycznego Uniwersytetu Poznańskiego i Akademii Medycznej im. Karola Marcinkowskiego (1919–1989)*, pod redakcją Jana Hasika, wydana w 1989 r. z okazji 70-lecia akademickiego szkolnictwa medycznego w Poznaniu¹. Autorzy tej pozycji, opartej na literaturze źródłowej, a także relacjach świadków, patrzą na historię akademickiego szkolnictwa medycznego w Poznaniu głównie przez pryzmat rozwoju Wydziału Lekarskiego, Wydziału Farmaceutycznego i Wydziału Pielęgniarskiego. W tym samym jubileuszowym roku wydano numer specjalny „Biuletynu Informacyjnego” Uczelni, w którym ukazano sylwetki ojców założycieli Wydziału Lekarskiego i Studium Farmaceutycznego, a także syntetycznie opisano – piórem Romana K. Meissnera – dzieje „akademickiego szkolenia medycznego w Poznaniu” w latach 1919–1989². W podobnej, choć rozszerzonej konwencji opublikowano *Księgę pamiątkową* na 80-lecie Wydziału Lekarskiego w Poznaniu, w której oprócz zwięzłego rysu historii fakultetu medycznego, biografów rektorów AM oraz dziekanów wydziałów lekarskich zamieszczono wspomnienia sześciu znakomitych profesorów medycyny. Zaletą wyżej wymienionych publikacji jest niewątpliwie ujęcie w opisie rozwoju AM wielu faktów, z kolei mankamentem – brak wykorzystania nowych źródeł oraz opracowań, jakie pojawiły się w końcu lat osiemdziesiątych, szczególnie tych prac, które ukazywały na nowo meandry polityki władz PRL wobec szkolnictwa wyższego. Podobną wagę merytoryczną mają inne wydawnictwa jubileuszowe, przede wszystkim *W 50-lecie rozwoju nauk medycznych w Poznaniu 1920–1970* (1969)³ oraz *25 lat Akademii Medycznej w Poznaniu 1950–1975* (1974)⁴. Znaczenie tych ostatnich publikacji jest o tyle interesujące z perspektywy współczesnej, iż autorzy poszczególnych rozdziałów, najczęściej profesorowie AM, w istocie pisali o zdarzeniach, których byli świadkami, a niekiedy kreatorami, nawet w okresie Polski międzywojennej.

Ważnym źródłem dla opisu funkcjonowania poszczególnych wydziałów, instytutów, szpitali klinicznych, a także katedr i zakładów są opracowania, które w ostatnich latach ukazały się przy okazji obchodzonych jubileuszy bądź są rezultatem planowych badań historycznych. W tej pierwszej kategorii należy umieścić wydawnictwa poświęcone przeszłości Wydziału Farmaceutycznego⁵. Także pozostawia

¹ *Dzieje Wydziału Lekarskiego i Farmaceutycznego Uniwersytetu Poznańskiego i Akademii Medycznej im. Karola Marcinkowskiego (1919–1989)*, red. J. Hasik, Poznań 1989.

² „Biuletyn Informacyjny” R. XIV, nr 2/41, 1989, Numer specjalny, s. 9–38, 47–79.

³ *W 50-lecie rozwoju nauk medycznych w Poznaniu 1920–1970*, red. M. Stański, Poznań 1969.

⁴ *25 lat Akademii Medycznej w Poznaniu 1950–1975*, red. R. Góral, Poznań 1974.

⁵ A. Magowska, *Poznańskie studia farmaceutyczne 1919–2002. Grono nauczające, absolwenci*, Poznań 2003; *Jubileusz 90-lecia Wydziału Farmaceutycznego Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu. Postęp w ocenie jakości substancji i produktów leczniczych*, red. E. Grześkowiak, A. Jelińska, M. Zając, Poznań 2010.

stałe wydziały – Wydział Nauk o Zdrowiu⁶, Wydział Lekarski II⁷ czy Wydział Lekarski I⁸ – zdobyły się w ostatnich latach na wydanie książek pamiątkowych, w których zarysy historii poszczególnych fakultetów są zwykle tekstami wprowadzającymi. Rozdziały na temat katedr czy klinik, wchodzących w skład danego wydziału, są zwykle autorstwa kierowników, a więc i historia tych jednostek jest pokazana z perspektywy dość subiektywnej.

Interesującego materiału do badań nad historią Uczelni dostarczają również okolicznościowe opracowania poświęcone dziejom szpitali klinicznych⁹, towarzystw lekarskich¹⁰, a nawet niektórych katedr¹¹; także Biblioteka Główna¹², Studium Wychowania Fizycznego¹³, wreszcie gmach Collegium Anatomicum były przedmiotem analizy historycznej, co zaowocowało ciekawymi publikacjami¹⁴.

Osobne miejsce w dotychczasowej historiografii AM i UMP zajmują teksty biograficzne, poświęcone najwybitniejszym profesorom Uczelni¹⁵, a także

⁶ *Wydział Nauk o Zdrowiu Akademii Medycznej im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu w latach 1975–2005*, red. M. Musielak i T. Opala, Poznań 2005; *Rozwój i osiągnięcia Wydziału Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w latach 2005–2010*, red. M. Musielak i W. Samborski, Poznań 2010; *Wydział Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu w latach 1975–2015. Czterdzieści lat w służbie uniwersyteckich nauk medycznych*, red. M. Musielak i W. Samborski, Poznań 2015.

⁷ *Album 20-lecia Wydziału Lekarskiego II Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu. Dwadzieścia lat w służbie uniwersyteckiej medycyny, nauki i dydaktyki 1992–2012*, red. A. Tykarski, B. Miśkowiak i M. Musielak, Poznań 2012; *25 lat Wydziału Lekarskiego II Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu. W stulecie uniwersyteckiego medycznego kształcenia w Poznaniu*, red. B. Miśkowiak, Z. Krasieński i R. Ochotny, Poznań 2017.

⁸ *Księga pamiątkowa w 80-lecie uniwersyteckiego Wydziału Lekarskiego w Poznaniu. Studia i materiały*, red. R.K. Meissner, Poznań 2001; *90 lat studiów lekarskich w Poznaniu. Ludzie, czas, miejsca*, red. A. Magowska, Poznań 2010; *100-lecie Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu*, red. E. Wender-Ożegowska i A. Magowska, Poznań 2019.

⁹ Na przykład: *Ginekologiczno-Położniczy Szpital Kliniczny przy ul. Polnej w Poznaniu 1901–2011. Tradycja i nowoczesność, 110 lat w służbie społeczeństwa*, red. P. Jasiński i T. Opala, Poznań 2011; *100 lat Szpitala Klinicznego im. Heliodora Święcickiego Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu*, red. R. Meissner, Poznań 2011.

¹⁰ Na przykład: *Dzieje naukowych towarzystw medycznych w Poznaniu w latach 1832–1983. Studia i materiały*, red. J. Hasik, R. Meissner, B. Wolnikowa, Poznań 1985; *Księga pamiątkowa w 85-lecie ortopedii poznańskiej 1913–1998*, red. M. Wierusz-Kozłowska, Poznań 1998.

¹¹ Na przykład: M. Maruszewska, *75-lecie Katedry i Zakładu Bromatologii w Poznaniu (1920–1995)*, Poznań 1996.

¹² *60-lecie Biblioteki Głównej 1952–2012*, red. A. Piotrowicz, Poznań 2012.

¹³ A. Deckert, *Studium Wychowania Fizycznego i Sportu Akademii Medycznej im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu w latach 1919–2007. Działalność dydaktyczna, naukowa oraz rekreacja i sport akademicki studentów i pracowników*, Poznań 2016.

¹⁴ Na przykład: *Collegium Anatomicum w Poznaniu – o historii, sztuce i nauce*, red. M. Zabel i E. Sumelka, Poznań 2015.

¹⁵ Na przykład: *Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945–1985*, red. J. Hasik i R.K. Meissner, Poznań 1991; M. Musielak, *Heliodor Święcicki (1854–1923)*, Poznań 2013; Z. Maćkowiak, M. Musielak, *Adam Wrzosek. Życie i działalność*, Poznań 2000; M. Musielak, *Profesor Adam Wrzosek (1875–1965), historyk i filozof medycyny. Zarys biografii intelektualnej*, Poznań 2022.

monografie dziejów jednostek, oparte na wnikliwej kwerendzie archiwalnej. Do tej ostatniej kategorii należy niewątpliwie zaliczyć publikacje poświęcone Poznańskiej Szkole Pediatrii i Instytutowi Pediatrii w latach 1969–2003¹⁶, a także pozycje wydane z okazji obchodów 100-lecia powstania Katedry Biofizyki¹⁷ oraz Kliniki Ortopedycznej¹⁸.

Przegląd stanu badań nad dziejami AM i UMP prowadzi do wniosku, że historia Uczelni ma jeszcze sporo luk. Biorąc to pod uwagę, autorzy niniejszej monografii często odwoływali się do dokumentów archiwalnych. Podstawowym źródłem, szczególnie dla historii Wydziału Lekarskiego i Studium Farmaceutycznego w okresie międzywojennym i powojennym, są bezsprzecznie protokoły posiedzeń Senatu UP oraz protokoły obrad Wydziału Lekarskiego i Wydziału Farmaceutycznego, zdeponowane w Archiwum Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza (dalej AUAM) i Archiwum Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego (dalej AUMP). Podobnie istotne były protokoły obrad Senatu nowo powstałej AM, umożliwiły one do pewnego stopnia ukazanie koncepcji i kierunków rozwoju Uczelni w okresie PRL, a także po 1989 r. Równie ważne dla ukazania historii Wydziału Lekarskiego w okresie międzywojennym, a także po II wojnie światowej okazały się materiały osobiste niektórych profesorów, przechowywane w Archiwum Polskiej Akademii Nauk, Oddział w Poznaniu (dalej APANoP). W sumie wszystkie pozyskane dokumenty pozwoliły zarysować działalność organizacyjną oraz dydaktyczno-naukową poszczególnych katedr i zakładów, a także ukazać politykę personalną na wydziałach.

Uzupełniającego materiału do dziejów AM dostarczają archiwalia Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (PZPR), tak Komitetu Uczelnianego, jak i Wydziału Nauki Komitetu Wojewódzkiego, przechowywane w Archiwum Państwowym w Poznaniu (dalej APP). Wykorzystane dokumenty partyjne pozwoliły niekiedy wyjaśnić motywy zaskakujących decyzji w sferze polityki kadrowo-organizacyjnej, a nawet dydaktycznej, podejmowanych przez władze Uczelni. Podobne znaczenie mają materiały inwigilacyjne Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego i Urzędu Spraw Wewnętrznych w Poznaniu, które częściowo wykorzystano. Przegląd niektórych teczek pod hasłem: Akademia Medyczna w Poznaniu, będących w zasobach Instytutu Pamięci Narodowej, Oddział w Poznaniu (dalej IPNoP), umożliwił ukazanie skali zainteresowania Urzędu Bezpieczeństwa działalnością opozycyjną Niezależnego Związku Zawodowego Solidarność oraz Niezależnego Zrzeszenia Studentów na poznańskiej AM w latach 1981–1990.

¹⁶ H. Siciński, *Poznańska Szkoła Pediatrii 1922–2012*, Poznań 2012; M. Krawczyński, *Instytut Pediatrii Akademii Medycznej im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu 1969–2003. Fakty – Ludzie – Refleksje*, Poznań 2014.

¹⁷ *100-lecie Katedry Biofizyki Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu*, red. L. Kubisz, Poznań 2021.

¹⁸ *Ortopedyczno-Rehabilitacyjny Szpital Kliniczny im. Wiktora Degi Uniwersytetu Medycznego w panoramie historycznej Poznania (1868–2018)*, red. A. Nowakowski, P. Daroszewski, Poznań 2019.

Ważnym wreszcie źródłem, szczególnie dla lat międzywojennych i powojennych, pomocnym w zarysowaniu rozwoju Wydziału Lekarskiego i Wydziału Farmaceutycznego okazały się poszczególne tomy *Kroniki Uniwersytetu Poznańskiego za lata akademickie 1923/1924–1937/1938* oraz *za lata 1945–1954/1955*. Z kolei dla początków historii AM taką wagę miała *Kronika Akademii Medycznej w Poznaniu od 1 stycznia 1950 r. do 30 września 1957 r.* Informacje i dane zawarte w kronikach pozwalają szczegółowo odtworzyć strukturę wydziałów, stan personalny katedr i zakładów, a także główne kierunki prowadzonych badań. Po 1956 r. taką funkcję częściowo spełniają składy osobowe AM, biuletyny informacyjne czy gazety uczelniane. Szczególnie dla historii ostatnich czterech dekad nieocenionym źródłem na temat życia Uczelni okazały się: „Biuletyn Informacyjny”, „AM na bieżąco”, „Fakty AM” oraz „Fakty UMP”.

Obok materiałów archiwalnych i sprawozdawczych autorzy poszczególnych rozdziałów sięgali do wcale niemałej liczby wspomnień pracowników AM, a także wywiadów ze świadkami opisywanych wydarzeń. Tę ostatnią metodę zastosował autor opisujący lata 1989–2006. Dzięki niej mógł on głębiej naszkicować tło opisywanych wydarzeń. W sumie źródła te okazały się niezwykle cenne, chociaż niekiedy w ocenach subiektywne czy osobiste, ale na swój sposób oddające klimat minionych czasów, a także atmosferę życia codziennego studentów i profesorów. Wykaz wspomnień i pamiętników znajduje się w *Bibliografii*, niemniej zdaniem autorów szczególnie ciekawe światło na życie Uczelni w latach 1919–1989 rzucają wspomnienia i refleksje profesorów: Adama Wrzoska¹⁹, Wiktora Degi²⁰, Jadwigi Koczocik-Przedpelskiej²¹, Antoniego Horsta²², Wandy Kocięckiej²³ czy Zygmunta Szmei²⁴. Z kolei cennych informacji na temat sytuacji na Wydziale Farmaceutycznym po II wojnie światowej dostarczają wspomnienia dziekanów, profesorów i absolwentów farmacji i analityki²⁵. Dla niżej podpisanego „odkryciem” były natomiast wspomnienia dr. Wiesława Kukli²⁶, neurochirurga, oraz dr. Jana Barańczaka²⁷, dyrektora administracyjnego AM w latach 1951–1953, którzy podejmują tematykę słabo uchwytną w oficjalnych źródłach. W sumie analiza zgromadzonej dokumentacji archiwalnej i pamiętnikarskiej z jednej strony pozwoliła na zaryso-

¹⁹ A. Wrzosek, *Wędrówki po mogiłach (Wspomnienia o ludziach, których znałem)*, z. IV, V, oraz *Wspomnienia*, z. 1–28, Materiały prof. Adama Wrzoska, Archiwum Polskiej Akademii Nauk, Oddział w Poznaniu (dalej APANoP), sygn. P. III-70.

²⁰ *Wiktor Dega znany i nieznan*, oprac. I. Stasiewicz-Jasiukowa, Poznań 2000.

²¹ J. Koczocik-Przedpelska, *Marzenia i spełnienia*, Poznań 2000.

²² A. Horst, *Wspomnienia i refleksje*, Poznań 1995.

²³ W. Kocięcka, *Medycyna, nauka i czas nadchodzącej wolności. Dokument i kalendarium 1954–2000*, Poznań 2016.

²⁴ Z. Szmeja, *Medycyno moja miłości 1946–2011*, Poznań 2012.

²⁵ *85-lecie studiów w zakresie farmacji i 25-lecie studiów w zakresie analityki medycznej w Poznaniu. Księga pamiątkowa*, t. 1 i 2, red. A. Magowska, Poznań 2005, 2006.

²⁶ W. Kukla, *Z dziejów poznańskiej neurochirurgii w latach 1952–1997*, Poznań 1998.

²⁷ Dr Jan Barańczak (1915–2000) pozostawił kilkudziesięciostronicowe wspomnienia, z których do tej pory opublikowano fragment, zob. J. Barańczak, *Wspomnienia z wczesnej młodości*, „Śremski Notatnik Historyczny” nr 21, 2018, s. 56–63.

wanie najważniejszych działań, podejmowanych w latach 1919–2024 przez władze wydziałów i Uczelni, z drugiej – postawiła przed historykami UMP nowe pytania badawcze, na które odpowiedź wymaga dalszej kwerendy archiwalnej, a także bardziej pogłębionych analiz. Przykładem takiego pytania jest to dotyczące roli i udziału poszczególnych rektorów AM i UMP w zabiegach o pozyskiwanie znajdujących się między ulicami Przybyszewskiego, Bukowską i Marcelińską terenów, na których obecnie rozwija się kampus Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu.

Na zakończenie uwag wstępnych niech mi będzie wolno ponownie serdecznie podziękować za udział w pisaniu dziejów UMP wszystkim współautorom, zarówno twórcom zasadniczych rozdziałów, ukazujących historię Akademii Medycznej i Uniwersytetu Medycznego, jak i autorom biogramów wybitnych osobistości akademickich studiów medycznych w Poznaniu w latach 1919–2024. Bez zaangażowania się Kolegów z Katedry Nauk Społecznych i Humanistycznych oraz licznych Autorów, pracowników UMP ukończenie tej monografii nie byłoby możliwe w przewidywalnym czasie.

Osobne podziękowania należą się również kilku innym osobom. Przede wszystkim bardzo dziękuję Pani dr Ewie Sumelce za pomoc w dobraniu ciekawych fotografii, zwłaszcza z własnego, pieczołowicie gromadzonego przez lata zbioru, które wizualnie wzbogaciły książkę. Dziękuję też Panu prof. Marianowi Krawczyńskiemu za udostępnienie zdjęć ilustrujących życie środowiska pediatrycznego Akademii Medycznej. Także podziękowania należą się kierowanemu przez Panią mgr Grażynę Dromirecką zespołowi Wydawnictwa Naukowego UMP, w szczególności Pani mgr Barbarze Błażejczak, która zechciała po raz wtóry spojrzeć na teksty pod kątem redakcyjnym, oraz Panu Bartłomiejowi Wąsielowi za graficzne opracowanie książki; Pani mgr Dominice Bazan, szefowej Działu Promocji i Karier UMP, która z kolei zgodziła się przeczytać rozdziały poświęcone historii UMP po 2007 r.; Pani Ewie Skibińskiej z Katedry Nauk Społecznych i Humanistycznych za pomoc w konstruowaniu *Bibliografii*; wreszcie dziękuję pracownikom Archiwum UMP oraz Muzeum Uniwersytetu Medycznego, którzy zawsze byli gotowi spieszyc z pomocą ilustracyjno-dokumentalną. Oczywiście pragnę zapewnić, że wszelka odpowiedzialność za ułomności czy niedostatki książki spada na barki redaktora i autorów poszczególnych tekstów.

Michał Musielak